- g. de aan de leden van het bestuur en van het orgaan der opperste leiding, toezicht en controle persoonlijk verleende en de door hen bij de bank gewaarborgde credieten, voor zoover die credieten niet normaal zijn gedekt;
- h. het totaalbedrag der Aval- en borgtochtverplichtingen der bank (cauties).

Het staat aan de „Revisionsstelle” vrij de controle op nog andere punten, die haar van belang voorkomen, uit te strekken en daarover te rapporteren.

Indien de bank een zaakkundige controleafdeeling bezit, moet zij de rapporten van deze voor de „Revisionsstelle” ter beschikking houden, terwijl laatstgenoemde om „Doppelspurigkeiten” naar mogelijkheid te vermijden, bij de uitoefening der controle met deze stukken op gepaste wijze rekening heeft te houden.

De accountant, die het controlewerk heeft geleid, moet in zijn rapport verklaren, of hij van de bank al de bij art. 19, 2de lid ¹⁰⁾ der wet verlangde inlichtingen heeft verkregen. Het rapport moet de „rechtsverbindliche” handtekening der „Revisionsstelle”, alsmede die van den Revisor, die de controle heeft geleid, dragen, en binnen een jaar na afsluiting der jaarrekening worden uitgebracht. Indien dit laatste niet mogelijk blijkt, moet de „Revisionsstelle” daarvan aan de Bankcommissie onder opgave der redenen mededeeling doen.

Bij de banken, die als rechtspersonen zijn opgericht, mag de rekening en verantwoording eerst ter goedkeuring worden aangeboden, als de leden van het voor de opperste leiding, toezicht en controle verantwoordelijk orgaan van het accountantsrapport over het vorige jaar hebben kennisgenomen. (Dit moet blijken uit hun schriftelijke bevestiging daarvan). Werd intusschen het rapport over de zoo even afgesloten jaarrekening reeds ontvangen, dan moeten genoemde leden ook van dat stuk hebben kennisgenomen, alvorens de goedkeuring der jaarrekening mag worden voorgesteld.

Bij particuliere bankiers mag een eventuele netto winst op grond der jaarrekening eerst worden verdeeld, als alle firmanten (geschaftsführenden Personen) van het rapport over het voorgaande jaar hebben kennisgenomen.

Daar de bepaling in den aanvang van dit artikel onder a genoemd (art. 31a der wet) ons bevreemde, wendden wij ons nogmaals tot den voorzitter van het „Verband Schweizerischer Bücherrevisoren”, ditmaal met de volgende vragen:

1. Wat beteekent het, dat de Revisionsverbände een „orgaan” moeten scheppen ter controle der (hun eigen) rapporten.
2. Hoe kunnen en mogen in zulk een orgaan de banken, die toch aan de controle onderworpen zijn, daarin vertegenwoordigd zijn?
3. Hoe is het mogelijk, dat de rapporten omtrent een bank worden voorgelegd aan een orgaan, waarin zich vertegenwoordigers van een andere bank bevinden?

Hierop ontvingen wij het volgende antwoord:

„Soweit uns bekannt sind die Revisionsverbände, die heute bestehen, für die Kontrolle der ihnen angeschlossenen Banken auf zwei verschiedene Arten organisiert:

¹⁰⁾ Art. 19 2de lid der bankwet zegt, dat de Bank verplicht is aan de „Revisionsstellen” inzage in de boeken en bescheiden te verleenen, haar de vaststelling der bezittingen en schulden moet vergemakkelijken; en alle inlichtingen heeft te geven, die tot het vervullen van den controleplicht dienstig zijn,

- a. Die grössern Verbände (wie der bernische Revisionsverband der Banken und Sparkassen) haben ein eigenes Inspektorat mit dem nötigen Personal zur Vornahme der laufenden Revisionen;
- b. die kleinern Revisionsverbände übergeben die Kontrolle ihrer Banken an Einzelrevisoren oder Gesellschaften.

Alle Revisionsverbände haben jedoch einen Vorstand oder eine Geschäftsleitung, welche aus einzelnen Leitern der angeschlossenen Banken besteht. Dieses System hat sich bisher bewährt und hat zu keinen Unzukömmlichkeiten Veranlassung gegeben.

Auf dieser Grundlage scheint uns auch der Art. 31a aufgebaut zu sein. Die Kontrolle selbst wird durch absolut unabhängige, von der Bankkommission akkreditierte Instanzen besorgt. Dagegen liegt die Prüfung der Berichte dieser Kontrollinstanz einem besondern Organ ab, welches von den Revisionsverbänden selbst zu bestimmen ist. Man wird damit einen Ausschuss, oder eine Delegation des Vorstandes betrauen, in welcher nicht mehr als ein Viertel der angeschlossenen Banken vertreten sein dürfen.

Natürlich kriegen dadurch die Banken auch einen gewissen Einblick in die Tätigkeit der andern Banken und man wird daher bei der Auswahl der mit Prüfung der Revisionsberichte zu betrauenden Persönlichkeiten eine gewisse Vorsicht walten lassen müssen. Das System scheint sich aber in der zwanzigjährigen Tätigkeit des Revisionsverbandes bernischer Banken und Sparkassen, dessen Grundsätze weitgehend begleitend gewesen sind für die Vollziehungsverordnung, bewährt zu haben.

Uebrigens ist in Art. 34 l.t.c ¹¹⁾ Vorsorge gegen Missbräuche getroffen worden.

Wir geben Ihnen hier unsere Auffassung von der Sache. Sobald wir Gelegenheit haben, werden wir uns noch näher zu erkundigen suchen und behalten uns vor event. etwas später auf die Angelegenheit zurückzukommen.”

De lezer, die het artikel met aandacht las, heeft zich, denken wij, menigmaal verwonderd over bepalingen, die hem zonderling duncen moeten. Uit dezen brief kan hij zien, dat zelfs aan een autoriteit als den voorzitter van het „Verband Schweizerischer Bücherrevisoren” niet alles duidelijk is. Wij zullen niet nalaten, indien wij de ons in het vooruitzicht gestelde nadere toelichtingen ontvangen, den lezers daarvan kennis te geven.

C. VERWEY

¹¹⁾ Gedoeld wordt op de bepaling, dat de „Bankenkommission” een aan een „Revisionsstelle” verleende „Anerkennung” kan herroepen, als het blijkt, dat deze „stelle” te kort schoot in de vervulling der haar opgelegde plichten.

DE FIRMA IN HET NEDERLANDSCH BELASTING-RECHT

Reeds enkele malen — November 1933 en 1934 — hadden wij in dit blad gelegenheid eenige ondernemingsvormen onder de fiscale microscoop te bekijken. Dat daarbij tot heden de firma is achtergebleven, kan eigenlijk niet door den beugel. Wie hierbij de rechtspraak simultaan voor oogen krijgt, hij alleen heeft het noodige materiaal om in voorkomende gevallen zijn standpunt te kunnen bepalen en verdedigen. Soms toch wordt die zaak wel al te eenvoudig beoordeeld. Zoo in een overweging van de overigens buitengewoon belangwekkende en ter lezing aanbevolen uitspraak van den Raad van Beroep te Breda van 22 Juli 1933, B. 5759: een firma is niet anders dan een samen-

gaan van 2 of meer personen! Zie daartegenover thans art. 16 Wetboek van Koophandel zooals gewijzigd bij de wet van 2 Juli 1934, S. 347: „de vennootschap onder eene firma is de maatschap tot de uitoefening van een bedrijf onder eenen gemeenschappelijken naam aangegaan.” Terugkomende tot bovenbedoelde uitspraak werd de arbeidsovereenkomst tusschen de echtgenoot van een der firmanten en de firma op grond van art. 1637 *i* B. W. — als tusschen echtgenooten aangegane arbeidsovereenkomst — nietig geoordeeld en dientengevolge het uitgekeerde arbeidsloon aan die echtgenoot niet als een bedrijfslast geleden.

Het is eveneens opmerkenswaard, dat we nog in arrest II. R. 14 November 1934, B. 5729 overwogen vinden: „de vennootschap onder firma is *geen rechtspersoon* en haar vermogen maakt deel uit van de vermogens harer leden (verg. B. 2971, 4983, 5348 hierna).

Inkomstenbelasting.

Met betrekking tot de bron van uitkomen „onderneming en arbeid” (art. 4, tweede lid, 3°) geeft het geen verschil of een bedrijf wordt uitgeoefend door één persoon of door meerdere personen in vennootschap onder firma. Bron van inkomen is hier het uitgeoefende bedrijf, niet de overeenkomst van vennootschap, niet het daarmee verbonden recht van deelgerechtigdheid in de winst (B. 3583, 3545, 3785, 5066). Opname van een nieuwen vennoot, waardoor verandering komt in de winstgerechtigdheid, doet op zich zelf voor den ouden vennoot geen nieuwe bron van inkomen ontstaan. Zie *Damsté*, ink. bel., 4^{en} druk blz. 246 en laatstelijk B. 5598. In arrest II. R. 15 Febr. 1933, B. 5376 maken we kennis met de volgende bepaling in het vennootschapcontract omtrent de winstverdeling: „elk der beide firmanten geniet ten laste van de winst een salaris van *f*, verder wordt de inkomstenbelasting der firmanten door de firma gedragen en eveneens ten laste van de winst gebracht; van de daarna nog resteerende overwinst krijgt ieder de helft.”

Uit het arrest blijkt, dat in zoodanig geval een bedrag, als belastingrestitutie genoten, tot de bedrijfsopbrengst behoort.

Over de vraag of het contractueel verliesaandeel van een vennoot er meer door wordt indien het aandeel in het verlies van den medevenoot niet verhaalbaar is, zij kortheidshalve verwezen naar de rechtspraak t.a.p. door *Damsté* besproken op blz. 123.

Betreden we thans van fiscaal standpunt het terrein van het afgescheiden vermogen, dat bij de firma van zoo prominente beteekenis is.

Onroerende goederen in een vennootschap onder firma inbrengen, is geen bedrijfshandeling. Pas vanaf het inbrengen n.l. behoren die tot het bedrijfsvermogen. Het bij dien inbreng behaalde voordeel is geen opbrengst uit het bedrijf (II. R. 25 Sept. 1929, B. 4578). En slechts op het oogenblik, dat die onroerende goederen uit de firma gaan, kan er van een belastbaar voordeel sprake zijn (H. P. 28 Oct. 1931, B. 5066; 18 Nov. 1931, B. 5082).

De rechtspraak heeft zich óók beziggehouden met de *goodwill* gekweekt bij het opnemen van een compagnon. Het voordeel behoort tot de bedrijfsopbrengst van den ouden vennoot, die het bedrijf met den nieuwen compagnon voortzet (R. v. B. Amsterdam 15 Mei 1930, B. 4907; II. R. 13 April 1932, B. 5195; 1 Februari 1933, B. 5369). De afkoopsom, aan den uittreedenden vennoot betaald, is naar art. 11 niet in aftrek te brengen (II. R. 30 Sept. 1931, B. 5048).

Dat het lid van een vennootschap onder firma desgevraagd de boeken der vennootschap aan inspecteur of accountantsdienst ter inzage moet overleggen, vloeit voort uit het karakter van zulk een vennootschap (Min. res. 20 Nov. 1920, no. 11, B. 3029;

II. R. 25 Juni 1928, B. 4296). De boeken worden hier als eigendom beschouwd niet van een afzonderlijk lichaam, de firma, maar van de gezamenlijke vennoten; iedere vennoot heeft evenveel recht op de boeken en kan dit recht geldend maken (verg. ook H. B. 23 Nov. 1932, B. 5327).

En ook weer in consequente lijn rust de verplichting tot loonopgaaf art. 106 op iederen vennoot eener vennootschap onder firma (Min. res. 1 Sept. 1916, no. 7, B. 1738). Hier wordt dus wederom uitgegaan van het beginsel, dat de vennootschap onder firma geen rechtspersoon is.

Het enkele feit, dat in de samenstelling van een vennootschap onder firma wijziging komt, brengt zonder meer niet mede, dat voor dengene die bij de vennootschap een functie bekleedt, een nieuwe bron van inkomen ontstaat (Verg. II. R. 22 Februari 1933, B. 5379). Want bron van inkomen is de dienstbetrekking tot den den werkgever, die dezelfde bleef (*Damsté* t.a.p. blz. 452 neemt hier dan ook geen staking ex art. 95 der wet aan).

Wie echter van geëmployeerde der firma lid der zelfde firma wordt, krijgt ongetwijfeld een nieuwe bron van inkomen (verg. II. R. 11 Juni 1925, B. 3615). Hier toch is een overgang van bron van inkomen, de dienstbetrekking, tot bron van inkomen, het bedrijf.

Bij zijn beslissing over het bestaan eener vennootschap onder firma is de Raad van Beroep niet gebonden door den regel van bewijskracht van onderhandse akten tegen derden, vervat in art. 1917 B.W. (II. R. 6 Juni 1932, B. 3253).

Dividend- en tantième belasting.

Indien het bestuur eener naamloze vennootschap wordt gevoerd door eene vennootschap onder firma, behoort het in art. 7 der wet op de dividend- en tantièmebelasting bedoeld belastingvrij bedrag ten aanzien van iederen firmant afzonderlijk in mindering te worden gebracht (II. R. 14 Juni 1922, B. 2971). De II. R. overwoog:

dat waar een vennootschap onder firma niet is een zelfstandig lichaam doch slechts is de samenvatting van hen, die als vennoten gezamenlijk onder den firmanaam handel drijven, de opdracht van het bestuur eener onderneming aan zoodanige vennootschap beteekent de opdracht van dat bestuur aan de vennoten;

dat voorts uit de wetsbepalingen, welke de heffing der dividend- en tantième belasting regelen, geenszins valt af te leiden, dat voor de heffing dier belasting en in het bijzonder voor de toepassing van art. 7 de vennootschap onder firma als een zelfstandige persoon zou zijn aan te maken;

dat dan ook de vennoten der firma de bestuurders zijn van de n.v. en gerechtigd tot het daarvoor toegekende salaris, zoodat op het ieder hunner daarin toekomende de vrijdom van art. 7 behoort te worden toegepast.

Deze uitspraak staat nog in het teeken, belichaamd in arrest H.R. 20 Nov. 1914, W. v. h. R. 9789, dat de vennootschap onder firma, hoewel zelfstandig in rechte kunnende optreden, toch geen rechtspersoonlijkheid bezit. Desgelijks kan getuigd worden van de hierboven gereleveerde beslissingen. En ook bij de arresten II. R. 27 Mei 1931, B. 4983 en 4 Januari 1933, B. 5348 zien we overwogen, dat de vennootschap onder firma naar Nederlandsch recht rechtspersoonlijkheid mist.

De zaak wordt echter door rechtspraak diametraal tegenovergesteld zoodra we komen op het gebied der

Tabakswet.

Hier wordt tegen betaling een bedrijfsvergunning gevorderd voor ieder die handel drijft in ruwe tabak enz. Twee of meer personen, die als vennoten in een firma een bedrijf uitoefenen, vallende onder de toepassing van de Tabakswet, volstaan met

één bedrijfsvergunning ten name van de firma (H.R. 28 Mei 1934, W. v. h. R., 12797, B. 5645), zoodat het vergunningsrecht slechts 1 maal verschuldigd is en niet even zoovele malen als de vennootschap firmanten heeft. Hier komen we dus meer tot de rechtspersoonlijkheid-theorie voor de vennootschap onder firma van *Prof. Mr. Paul Scholten* (W. v. h. R. 2741-2745).

Vermogensbelasting.

De leden eener firma zijn pro indiviso mede-eigenaar van het afgescheiden vermogen (verg. H. R. 11 April 1928, B. 4260). Dat vermogen kan worden aangegeven op den voet van art. 9 der wet. In arrest H. R. 27 Mei 1931, B. 4983 valt te lezen, dat de vennoot in privé geld leenende aan zijne vennootschap, schuldeischer van die vennootschap wordt.

Personeele belasting.

Uitgaande van het geen rechtspersoon zijn van de firma moet in verband met het arrest van den H. R. van 8 Februari 1933, B. 5370 (alleen natuurlijke personen en rechtspersonen kunnen voor de pers. belasting subjeet van belastingplicht zijn), de belastingadministratie er voor waken geen aanslag in dat middel op naam van de firma te stellen.

Belasting van de Doode Hand.

Vennootschappen onder firma worden niet als instellingen van de Doode Hand beschouwd. Zij vallen nl. niet onder de opsomming van art. 1, tweede lid, der wet op de belasting van de Doode Hand 1934, met name niet onder: „alle hiervóór niet afzonderlijk genoemde rechtspersonen”.

Rotterdam.

B. VAN DEN BERG

UIT DE FINANCIËELE HUISHOUDING DER OVERHEID

Red.: J. H. TEXTOR

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

XII. Taxatie bij grondbedrijven.

II.

In ons vorig artikel (zie het nummer van Mei j.l.) somden wij de maatregelen op, die de provinciale en gemeentelijke besturen gewoonlijk nemen om te voorkomen eenerzijds, dat de boekwaarde der tot het grondbedrijf behorende terreinen op den duur de taxatie(verkeers)waarde belangrijk zal overschrijden en anderszijds, dat het bedrijf overgekapitaliseerd zal raken.

Speciaal ten aanzien van den inbreng van gronden, die op het oogenblik van de oprichting van het bedrijf reeds aan de gemeente in eigendom toebehooren (de zoogenaamde patriarchale gronden en die, welke later zijn aangekocht), dient de noodige voorzichtigheid te worden betracht. Deze gronden moeten bij den inbreng worden getaxeerd. Hooger dan voor deze waarde zullen zij niet in de administratie van het bedrijf mogen worden verantwoord. Blijkt de taxatiewaarde hooger te zijn dan het bedrag der op de gronden eventueel nog rustende leenings-schuld, dan wordt slechts deze schuld door het bedrijf overgenomen; het verschil tusschen de taxatiewaarde en het bedrag van de resterende schuld wordt als „waardeverschil bij inbreng” in de boeken opgenomen.

Voorzichtigheidshalve wordt wel het standpunt verdedigd, dat de gronden, welke reeds op het tijdstip van oprichting van het bedrijf aan de gemeente in eigendom toebehooren, op andere wijze moeten worden bezien dan die, welke door lateren aankoop bij het grondbedrijf komen. Het ingenomen standpunt is dan dit, dat de administratie der gronden, die reeds eigendom waren, wel bij het bedrijf mag worden gevoerd, doch dat de gemeente de aflossing en de rente, die op de desbetreffende leeningen betrekking hebben, uit haar gewone middelen aan het bedrijf moet terugbetalen. Zeker is dit een veilige weg, die voorkomt, dat slechts het motief „de gemeentebegroting tijdelijk ontlasten van de financiële nadeelen, die het grondbezit meebrengt”, tot de instelling van een grondbedrijf zal leiden. In 1925 is echter bij Koninklijk Besluit ten aanzien van een door den raad der gemeente Soest ingesteld beroep reeds beslist, dat het ten laste van het grondbedrijf brengen van rente en aflossing van reeds in het bezit der gemeente zijnde gronden niet in strijd is te achten met een goed financieel beheer van het gemeentelijk vermogen.

Een andere vraag is: wat moet er gebeuren met het hierboven genoemde waardeverschil bij inbreng?

Te dien aanzien kan men het standpunt huldigen, dat het waardeverschil, zoodra de financiële toestand van het bedrijf dit toelaat, aan de gemeente ten bate van hare gewone middelen kan worden uitgekeerd of dat het als dekking van door het bedrijf te lijden verliezen kan worden gebruikt. In het eerste geval laat men dan weer aan de gemeentebegroting ten goede komen datgene, dat vroeger al of niet ten onrechte op den gewonen dienst werd afgelost (indien voor de desbetreffende gronden tenminste werd geleend). Daarentegen kan men zich ook op het standpunt stellen, dat het waardeverschil door de gemeente gevormd vermogen voorstelt, dat, nu het eenmaal bestaat, in stand moet worden gehouden. Uitkeering aan de gemeente zal dan wel geoorloofd zijn, mits echter de uitkeering op den kapitaaldienst van de gemeente wordt verantwoord. Verliezen, die later bij verkoop of taxatie zullen blijken, mogen dan niet in mindering worden gebracht.

Een derde, tusschen de beide vorige standpunten in staande meening, die wij de juiste achten, is deze, dat alleen de verliezen, welke op gronden, waarop het waardeverschil betrekking heeft, zullen worden geleden, van dit verschil mogen worden afgeschreven, andere verliezen echter niet. Zijn de „oude” gronden alle verkocht, dan wordt het waardeverschil, dat dan nog bestaat en gerealiseerd is, als vermogen beschouwd en eventueel aan de gemeente — ter verantwoording op den kapitaaldienst — uitgekeerd.

Immers, het is vrij willekeurig om het bij den inbreng geconstateerde waardeverschil reeds als vermogen te beschouwen, daar de grootte van dit vermogen afhankelijk is van de „taxatie” zonder meer op den meer of minder toevalligen datum, waarop het grondbedrijf wordt opgericht.

Indien het bedrijf niet ware opgericht, zou t.z.t. ook niet meer dan de gerealiseerde waarde van de gronden als vermogen voor de gemeente in aanmerking zijn gekomen.

Intusschen kan het waardeverschil na realisatie ook hooger blijken te zijn dan het bedrag, waarvoor het oorspronkelijk in de boeken voorkwam. De dan blijvende waardevermeerdering zal dan ook tot het vermogen gerekend moeten worden. Hoe het zij, het eerstgenoemde standpunt: uitkeeren aan de gemeente ten bate van de gewone middelen, wordt nagenoeg niet meer gehuldigd.

Zoo ontleenen wij aan het verslag van het grondbedrijf der gemeente Hilversum de volgende passage:

„De bij de instelling van het grondbedrijf in het bezit der gemeente zijnde gronden werden destijds bij het bedrijf inge-